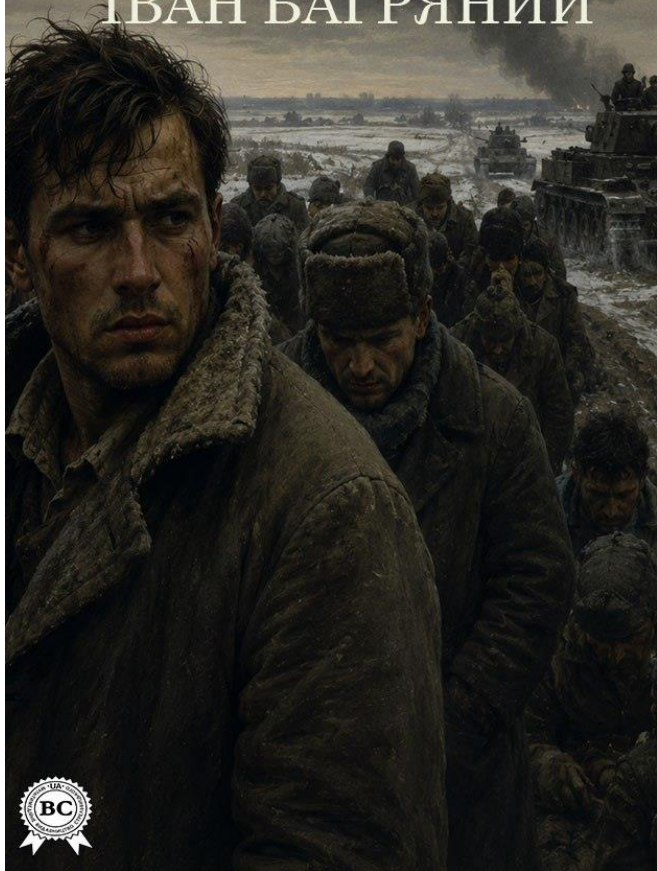

РОЗГРОМ

ІВАН БАГРЯНИЙ

Іван Багряний

Розгром

*«Я бачу перед собою нових
невідомих людей — сильних, як
леопард, прозорливих як ЧеКа, і
вільних, як Воля»...*

М.Хвильовий

*Світлій пам'яті поета і
товариша —*

МИХАЙЛА ПРОНЧЕНКА,

*що за українську ідею пройшов
через більшовицькі тюрми й
концтабори і не зломився, і нарешті
був розстріляний в Кривому Розі
геіштанівськими посіпаками в 1943
році, — цей твір про трагедію
покоління присвячую.*

Автор

РОЗДІЛ 1

Коли надходить ніч і сон утікає з очей, а напружені нерви гудуть і вібрують, як дроти на буремних роздоріжжях, тоді...

Вона встає передо мною... Ольга...

Вона встає передо мною, як символ, як прообраз цілого покоління, поставленого грудьми проти трагічної епохи віч-на-віч, в нерівнім — до розпачу, до трагізму нерівнім! — двобої; покоління сміливого і затятого в понурій рішеності, і непримиренного в своїй трагічній, неупокореній гордості. Вона встає, як саме це покоління, розп'яте на перехрестях Історії...

... З простреленим чолом, гола, заморожена і так виставлена на позорище, стоїть вона, як мармурова статуя, посеред великої площі, гордо закинувши голову в небо... дивиться в нього великими скляними очима, мов би позиваючи самого Бога, кидаючи йому розпучливо-зухвалий виклик...

Поругана і все ж таки незаймано-прекрасна в своїй божественній вроді і в своїй незрівняній гордості, скована жорстоким холодом і все ж динамічна, обернена в кричущу емблему, в символ, в апотеозу безоглядної мужності, гордості і зневаги...

Умертвлена — і все ж таки безсмертна.

Зморожена — і все ж таки неподолана...

Це Вона!.. І це вже не особа, ні. Це сама душа
цілого покоління...

Натягнуті нерви вібрують і гудуть, її образ
обертається в зливу, в сліпучу, мерехтливу повінь
облич, рухів, подій, нездійснених мрій і сподівань і
здійснених мук, стогонів... вогню... і крові...
Вогненна повінь, вибухнувши раптово,
розливається, мов лавіна з воскреслого вулкану
«Вчорашнього», гуготить шалено, спалюючи
мряковиння рефлексій «Сьогоднішнього» —
мряковиння ницости й фарисейства, спекулятивної
метушні й духовного ліліпутства... Воно береться
попелом і опадає.

Тріумфально, крізь цей туман межичасся,
змиваючи, як Фенікс, з диму і полум'я, з центру
хаосу епохи, знову і знову встає вона і височить над
мерехтливою віхолою — сяє, як прапор, вистрілений
в небо, як клич, вирізьблений вогненними лезами
над надгроб'ям доби, — довгої, жаскої і кривавої...
Жахтить, як монумент над серцями трагічно
поляглих — незчислених і ніким неоплаканих,
безіменних героїв і мучеників.

...Душа покоління... Це ж їхня душа — отих
«сильних, як леопард», суворих, як камінь, і
«вільних, як Воля»... і звичайних, як чорна земля...